

Zaaknummer : 01047465
Ons Kenmerk : ODH630250
Datum : 28-6-2023

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 27 oktober 2022 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op de sanering en nieuwbouw van 45 woningen aan de Stuwstraat 2-72 te Den Haag en is aangevraagd namens Stichting Vestia. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 september 2023 tot 31 december 2027.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Stichting Vestia;
- II. de voorschriften 1 tot en met 12 te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag en de aanvullende informatie van 13 april 2023 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf 1 september 2023 tot en met 1 augustus 2027.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

mr. C. van der Kamp
Directeur Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient:
 - a. de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden (startmelding);
 - b. het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - c. relevante wijzigingen in de uitvoer één week van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
 - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

2. De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan huismus' van 20 oktober 2022 en de aanvullende informatie van 13 april 2023. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - b. de aanduiding van de locatie van het plangebied;
 - c. de uit te voeren werkzaamheden;
 - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
 - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
 - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
 - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
4. De werkzaamheden dienen begeleid te worden door een ecologisch deskundige¹ op het gebied van de huismus.

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermd) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermd) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk. (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties en/of een ecologisch adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

5. De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan huismus' van 20 oktober 2022 en de aanvullende informatie van 13 april 2023.
6. Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
7. Tijdig, uiterlijk één week voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen wordt uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.
8. De details over de plaatsing, de types en het onderhoud van de voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Deze meldingen dienen te worden gedaan:
 - a. voor tijdelijke voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de tijdelijke voorzieningen;
 - b. voor permanente voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.

Specifieke voorschriften

9. Het ongeschikt maken van de huismusnesten dient verricht te worden na een gewenningstijd van drie maanden voor de tijdelijke voorzieningen en buiten het broedseizoen van de huismus, die loopt van 1 maart tot en 1 september, en buiten koude perioden (gedefinieerd als perioden met gedurende drie tot vijf dagen aanhoudende (nacht)vorst) en onder begeleiding van een ecologisch deskundige (zie vs.4). Indien sprake is van late broedsels dient ook de maand september te worden ontzien. Dit ter beoordeling van de deskundige. Indien er nesten in gebruik zijn dient het ongeschikt maken plaats te vinden nadat de betreffende exemplaren van de huismus de nestlocatie uit eigen beweging hebben verlaten. Daar waar de exacte nestlocatie niet is vastgesteld, moet het hele dak ongeschikt voor huismus gemaakt worden.
10. Het ongeschikt maken van de huismusnesten dient te worden uitgevoerd door het lichten van de dakpannen of het plaatsen van borstels onder begeleiding van en na expliciete vrijgave door een ecologisch deskundige (vs. 4). Hiervan dient verslag te worden gedaan in het logboek (zie vs. 2). Het gebruik van netten is niet toegestaan.
11. De tijdelijke nestkasten mogen pas verwijderd worden wanneer een gewenningsperiode van drie maanden in acht is genomen en de permanente voorzieningen functioneel zijn. De verwijdering dient begeleid te worden door een ecologisch deskundige (vs. 4). Indien blijkt dat de tijdelijke voorziening in gebruik is genomen, mag deze uitsluitend verwijderd worden buiten het broedseizoen van de huismus, die loopt van 1 maart tot en 1 september, en buiten koude perioden (gedefinieerd als perioden met gedurende drie tot vijf dagen aanhoudende (nacht)vorst) en nadat door de ecologisch deskundige is vastgesteld dat de voorziening is verlaten. Indien sprake is van late broedsels dient ook de maand september te worden ontzien.
12. Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn gedurende de periode waarvoor deze worden ingezet. De voorzieningen dienen minimaal eenmaal per jaar gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige op de functionaliteit en – indien nodig – dient de functionaliteit van de voorziening op een zo kort mogelijk termijn hersteld te worden. Het controleren op functionaliteit van de nestkasten dient uitgevoerd te worden buiten de broedperiode van de huismus.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.

- Gedurende de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Als de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde (bijvoorbeeld de Vereniging van Eigenaren) dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor de onderhoudsverplichting. Dit dient contractueel vastgelegd te worden. Een afschrift van het contract s.v.p. opsturen naar OZHZ, zie voorschrift 1.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 27 oktober 2022 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking de op sanering en nieuwbouw van 45 woningen aan de Stuwstraat 2-72 te Den Haag en wordt aangevraagd namens stichting Vestia. De aanvraag betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk beschadigen, vernielen of wegnemen van nesten of rustplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 september 2023 tot 31 december 2027.

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Activiteitenplan huismus, Ecoresult B.V., rapportkenmerk ER20220831v01, 20 oktober 2022;
- Ecologische quickscan Stuwstraat 2-72 te Den Haag, VanderHelm Milieubeheer B.V., rapportkenmerk 20191275, 14 november 2019;
- Soortgericht onderzoek naar vleermuizen en vogels Stuwstraat 2-72 te Den Haag, VanderHelm Milieubeheer B.V., rapportkenmerk 20191275_ESO, 19 november 2020;
- Besluit actiegebiedaanwijzing Stuwstraat I, gemeente Den Haag, DSO/10426806, 25 november 2022;
- Onderbouwing belang werkzaamheden Stuwstraat, Ecoresult B.V., 6 december 2022.

Procedure

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Omdat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 21 maart 2023 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 13 april 2023 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Aanvullende informatie ontheffing Wnb Stuwstraat, Den Haag Zaaknummer 01047465, Ecoresult B.V., 13 april 2023.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 28 november 2022 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1 en 3.3 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De huismus is een van nature in Nederland in het wild levende vogel en beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb is het verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van de huismus te beschadigen, vernielen of weg te nemen.

Op grond van artikel 3.3, vierde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Beoordeling

Stichting Vestia is voornemens om de 45 woningen aan de Stuwstraat 2-72 te slopen en op de vrijgekomen locatie nieuwbouw te realiseren.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- het slopen van de bestaande bebouwing;
- het bouw- en woningrijp maken van het terrein;
- het realiseren van nieuwbouwwoningen.

De sloopwerkzaamheden vinden eind 2023 plaats en de start van de bouw staat gepland voor september 2024. De oplevering staat gepland voor eind 2025. In verband met mogelijke uitloop van de werkzaamheden wordt een langere ontheffingsperiode aangevraagd.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of er sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2020 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van beschermde vogels en vleermuizen binnen het plangebied. Het onderzoek is conform het Kennisdocument Huismus, Gierzwaluw, Gewone Dwergvleermuis en Ruige Dwergvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis (BIJ12) uitgevoerd. Hiermee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor deze soorten en in het bijzonder die van de aangetroffen huismus in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De huismus is in het plangebied aangetroffen. Aan de voorkant van de Stuwstraat 2-4 zijn twee zingende mannetjes en één vrouwtje waargenomen, wat duidt op de aanwezigheid van drie nesten. De exacte nestlocaties onder het pannendak konden niet worden vastgesteld.

Het plangebied is geen onderdeel van essentieel functionele leefgebied van de lokale populatie van de huismus. Tijdens het nader onderzoek zijn in de groene achtertuinen van het plangebied geen huismussen waargenomen. De huismussen met nesten in de te saneren woningen maken veelal gebruik van de vegetatie van de stadsboerderij die zich dertig meter ten westen van het plangebied bevindt. De struiken en hagen van de boerderij bieden beschutting en voedsel en vormen essentieel leefgebied voor de in het plangebied nestelende huismussen. De geplande sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden hebben geen negatieve invloed op dit leefgebied.

Met de sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden gaan drie nestplaatsen van de huismus verloren. Hiermee wordt de verbodsbepaling zoals bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan huismus' van 20 oktober 2022 en de aanvullende informatie van 13 april 2023. Deze maatregelen zien onder andere op het ongeschikt maken van de bebouwing

buiten de broedperiode van de huismus en het treffen van compenserende en mitigerende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de huismus.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de sloopwerkzaamheden gaan drie nesten van de huismus verloren. Minimaal drie maanden voor uitvoering van de werkzaamheden worden zes tijdelijke nestkasten van het type Anton van Vivara Pro geclusterd opgehangen binnen twee honderd meter van de aangetroffen nesten op een minimale hoogte van drie meter en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. In de permanente situatie worden zes inmetseelkasten van het type 1HE van Waveka, Almeria van Vivara of vergelijkbaar gerealiseerd op de noord en/of oostgevels van de nieuwbouwwoningen. Hiermee worden er gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden ter compensatie voor hetgeen dat verloren gaat.

Buiten de broedperiode, welke globaal loopt van 1 maart tot en met 31 augustus met bij late broedsels ook de maand september, dienen de nesten ongeschikt te worden gemaakt om te voorkomen dat er huismussen aanwezig zijn in het gebouw ten tijde van de uitvoering van de werkzaamheden. Dit dient te worden uitgevoerd door het toepassen van weringsborstels, doek of rondschuim. Hierbij is van belang dat het hele dak ongeschikt gemaakt wordt, daar waar de exacte nestplaats niet is bepaald. Daarmee wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood. De genoemde maatregelen dienen te worden getroffen conform de richtlijnen uit het meest actuele Kennisdocument Huismus (BIJ12).

De huismus komt verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Den Haag. Door de voorgenomen maatregelen en de beperkte omvang van het effect is het aannemelijk dat de huismus in de directe omgeving aanwezig blijft.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het ecologisch werkprotocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'de volksgezondheid of de openbare veiligheid'.

Uit het 'Activiteitenplan Huismus' van 20 oktober 2022 blijkt dat de bouwkundige staat van de huidige woningen niet aan de eisen van deze tijd voldoet en slecht is. De woningen zijn verouderd, met een matige bouwfysische kwaliteit. Er is enkel natuurlijke ventilatie en een beperkte isolatie aanwezig waardoor de woningen matig warm te houden zijn in de winter en matige koel in de zomer. De beperkte ventilatiemogelijkheden leveren met name een ongezonde vocht- en schimmelproblematiek op en daarmee een qua gezondheid suboptimale leefomgeving, een verhoogd risico op luchtweginfecties en zelfs hartklachten. Een gezin in de Stuwstraat schildert maandelijks de woning om de schimmel tegen te gaan. De vochtproblemen zijn al zichtbaar aan de buitenzijde van de woningen die met algen begroeide bol staande houten kozijnen hebben. Enkele woningen zijn onbewoonbaar verklaard vanwege de vocht- en schimmelproblematiek, waar ook raadvragen over zijn gesteld in de gemeente. Een vocht- en schimmel-expert heeft naar aanleiding van de woninginspectie ook verschillende bouwkundige herstelwerkzaamheden geadviseerd die de noodzaak tot maatregelen zoals sanering en nieuwbouw duidelijk

maken. De geplande nieuwbouw zal ventilatie, verwarming en koeling naar moderne maatstaven hebben. Dit heeft een positief effect op de gezondheid van de gebruikers.²

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang “volksgezondheid en openbare veiligheid” voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de huismus, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiespecifiek. Het betreft sloop van bestaande bebouwing welke niet meer aan de huidige eisen van gezondheid en veiligheid voldoet. Gezien de vervallen staat van de huidige bebouwing is het niet mogelijk of financieel haalbaar om de bebouwing via renovatie te verbeteren. Daarnaast zullen bij renovatie de huidige nesten van de huismus ook verdwijnen. Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de huismus te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de huismus en worden er maatregelen genomen om effecten tijdens de werkzaamheden te voorkomen.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Door de gekozen wijze en periode van uitvoering, wordt schade aan de huismus zoveel mogelijk voorkomen.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Die mogelijkheid geldt bijvoorbeeld voor de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Hiervoor is de gemeente Den Haag bevoegd gezag.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

² Zie ook: <https://www.rivm.nl/documenten/vragen-en-antwoorden-schimmel-en-vochtproblemen>
01047465-00103312